

Instructions: 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks.

Q1. A1) Fill in the blanks: (04)

- _____ is spreading of one-sided information.
- Communication by one individual or group to a large number of persons is called _____.
- Noise and distance act as _____ barriers.
- A _____ is a large number of people without order or organization.

A2) State whether true or false: (03)

- The 'who' is the sender of the message.
- Communication and human development are inseparable.
- Feedback is the message that is not received from the receiver of the message.

A3) Write short notes: (Any two) (08)

- Persuasion
- Misconceptions about the media
- Opinion polls
- Propaganda

OR

B) Explain the terms- crowd, mass group and audience. (15)

OR

C) Explain the physical barriers to communication and suggest ways to overcome them. (15)

Q2. A) Write a note on the change brought in mass communication by television. (15)

OR

B) Comment on the main trends in Indian Cinema. (15)

OR

OP10AAW

C) Write a critical note on the Radio as a medium of education, awareness and information in India. (15)

Q.3 A) Write a note on developments in the Indian press in the post-independence era. (15)

OR

B) Enumerate the stages involved in the making of a daily newspaper. (15)

OR

C) Write short notes: (Any Three) (15)

- a. functions and duties of a reporter
- b. Role of the press in Nation building
- c. The Press council of India
- d. Freedom of press.

Q.4 A) Trace a brief history of broadcasting in India. (15)

OR

B) Write a critical note on the Prasarbharti bill. (15)

Q.5) Write short notes: (Any two) (15)

- a. Radio discussion
- b. Vividh Bharati
- c. The ethics of broadcasting
- d. Radio Advertising.

OP10AAW

वेळ - २ तास • ३० मि.

गुण - ७७

- सुचना - १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजव्या हाताकडील संख्या पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र. १ अ १) रिकाम्या जागा भरा. (०४)

- १) म्हणजे एकाच बाजूने माहितीचा प्रसार करणे.
- २) एक व्यक्तीने किंवा गटाने एकाहून अधिक व्यक्तींशी केलेल्या संवादाला म्हणतात.
- ३) गोंगाट आणि अंतर हे संज्ञापनातील अडथळे आहेत.
- ४) म्हणजे असंघटीत आणि अयोग्य अनुक्रम असलेले लोक.

अ) २) चुक की बरोबर लिहा. (०३)

- १) कोण हा संदेश पाठविणारा व्यक्ती असतो.
- २) संवाद आणि मानवी विकास परस्परांपासून वेगळे होऊ शकत नाहीत.
- ३) प्रतिसाद हा संदेश प्रक्रियेतील घेणाऱ्याकडून मिळालेला नसतो.

अ) ३) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (०८)

- १) मतपरिवर्तन
- २) प्रसार माध्यमांबद्दलचा गैरसमज
- ३) जनमत चाचणी
- ४) प्रचार

किंवा

ब) गर्दी, लोक, समहु व प्रेक्षक ह्या संज्ञा स्पष्ट करा. (१५)

किंवा

क) संवादातील भौतिक (यांत्रिक) अडथळे स्पष्ट करा आणि त्यावर उपाय सुचवा. (१५)

प्र. २ अ) दूरदर्शनमुळे बहुजन संत्रापनामध्ये झालेल्या बदलांवर टिप्पणी लिहा. (१५)

किंवा

0P10AAW

ब) भारतीय चित्रपटसृष्टीतील मुल्य प्रवाहांची सविस्तर चर्चा करा. (१५)

किंवा

क) नभोवाणी है शैक्षणीक जाणिव करणारे व माहिती देणारे महत्त्वाचे माध्याम आहे यावर समीक्षक टिप्पणी लिहा. (१५)

प्र. ३ अ) स्वातंत्र्योत्तर काळातील पत्रकारितेच्या विकासावर सविस्तर लिहा. (१५)

किंवा

ब) दैनिक वर्तमानपत्र बनविण्यासाठी विविध पायऱ्या लिहा. (१५)

किंवा

क) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) (१५)

- १) बातमीदाराची कर्तव्य
- २) राष्ट्रभारणीत वृत्तपत्रांचे योगदान
- ३) भारतीय पत्रकारिता मंडळ
- ४) मुद्रणाचे स्वातंत्र्य
- ५) वितरण विभाग

प्र. ४ अ) नभोवाणी प्रसारणाचा थोडक्यात इतिहास स्पष्ट करा. (१५)

किंवा

ब) प्रसारभारती कायदा मसुद्यावर समीक्षक टिप्पणी करा. (१५)

प्र. ५ टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) (१५)

- १) नभोवाणीवरील संवाद
- २) विविध भारती
- ३) प्रसारणाची आचार संहिता
- ४) नभोवाणीवरील जाहिरात
